

מסמך 132

מסמך 132

השהות ברומא

מכיוון שגונוד נשא עמו דרישות שלום מנסיכיה של הודו לשליט הרומי טיבֶריוס, ביום השלישי להגעתם לרומא הופיעו בפני הקיסר שני יהודים ואיתם ישוע. באותו יום היה הקיסר הקודר שמח באופן יוצא-דופן, והוא שוחח ארוכות עם השלישיה. כאשר הם נפרדו מעל פניו, העיר הקיסר לעוזר שעמד לימינו בהתייחסו לישוע, "אילו הייתה חזותי מלכותית ונעימה כמו זו של אותו בחור, הייתי קיסר אמיתי. הלא כך?"

בעת שהותו של גִנִיד ברומא, היו לו שעות קבועות שבהן למד ושעות שבמהלכן הוא ביקר במקומות העניין בעיר. אביו ביקש לערוך עסקים רבים, ושאף לכך שבנו יגדל להיות יורש ראוי בניהול האימפריה העסקית הענפה שלו. לפיכך סבר גונוד כי הגיעה העת להציג בפני הנער את עולם העסקי. ברומא התגוררו אזרחים יהודים רבים, ולעיתים תכופות היה אחד מעובדיו של גונוד מתלווה אליו כמתרגם, כך שהתפנו לישוע ימים שלמים לעצמו; והודות לימים הללו הוא יכול היה להכיר היטב את העיר הזו, בת שני מיליון התושבים. לעיתים תכופות הוא הלך לפורום, מרכז החיים הפוליטיים, המשפטיים והעסקיים. פעמים רבות הוא עלה למקדש ליופיטר (הקפיטוליום) וכאשר היה במקדש המפואר שהוקדש ליופיטר, לג'ונו ולמינרוה, הוא הרבה בשעבוד הבורות שבו היו לכודים הרומאים הללו. הוא אף בילה זמן רב בגבעה הפאלאטינית, שם נמצאו משכן הקיסר, המקדש לאפולו, הספרייה היוונית וזו הלטינית.

באותה עת כללה האימפריה הרומית את כל דרום אירופה, אסיה הקטנה, סוריה, מצרים וצפון-אפריקה; בין תושביה נמצאו אזרחי כלל מדינות חצי הכדור המזרחי. הסיבה העיקרית שבשלה הסכים ישוע לערוך את המסע הזה הייתה רצונו ללמוד ולהתרועע עם צבר קוסמופוליטי של בני-תמותה מאורנטיה.

בעת שהותו ברומא למד ישוע רבות על אודות בני האדם, אך ההתנסות בעלת הערך הרב ביותר מבין ההתנסויות הרבות אשר חווה במרוצת ששת החודשים שבהם שהה בעיר הזו, הייתה הקשר אשר יצר עם מנהיגי הדת של בירת האימפריה וההשפעה אשר השפיע עליהם. לפני תום השבוע הראשון לשהותו ברומא חיפש ישוע והכיר את מנהיגיהם המובילים של הציניקנים, של הסטואיים ושל כתות המסתורין, וביחוד של הכת המיתראית. בין אם ישוע ידע שהיהודים עתידים לדחות את משימתו ובין אם לאו, הוא בוודאי שיער ששליחיו יגיעו מאוחר יותר אל רומא על-מנת להטיף לממלכת השמיים; ולפיכך הוא החל להנחיל, ובצורה מדהימה ביותר, את היסודות להתקבלות הטובה והבטוחה יותר של מסריו. הוא בחר חמישה מן הסטואיים המובילים, אחד-עשר מן הציניקנים, ושישה-עשר ממנהיגי כתות המסתורין, ובילה חלק גדול מן הזמן הפנוי שלו במרוצת קרוב לשישה חודשים במסגרת קשרי הקרבה אשר יצר עם מנהיגי הדת הללו. זו הייתה השיטה שבאמצעותה הוא לימד אותם: הוא מעולם לא תקף את שגיאותיהם, או אפילו הזכיר במאומה את הפגמים במה שלימדו. בכל אחד מן המקרים הוא בחר את האמת מתוך מה שלימדו, ועיטר והאיר אותה בדעתם שלהם, במידה כזו שלאחר זמן קצר דחקה אמת מועצמת זו את השגיאה אשר נלוותה אליה; וכך הוכנו גברים ונשים אלו, אשר אותם לימד ישוע, להכיר מאוחר יותר אמיתות נוספות ודומות בתורתם של המיסיונרים הנוצרים המוקדמים. העובדה שהלימוד של מטיפי הבשורה התקבל במוקדם, הייתה זו אשר דחפה דחיפה עצומה להתפשטותה המהירה של הנצרות ברומא, וממנה אל שאר רחבי האימפריה.

ניתן להבין טוב יותר את המשמעות של פעולה יוצאת-דופן זו, אם נציין את העובדה שמתוך שלושים-ושניים מנהיגי הדת שאותם לימד ישוע, אך ורק שניים לא הניבו פירות; השלושים הפכו

מסמך 132

להיות אנשי מפתח בכינונה של הנצרות ברומא, ואחדים מהם אף סייעו להפוך את המקדש המיתראי הראשי לכנסייה הנוצרית הראשונה של העיר. אנחנו, אשר צופים בפעילויות האנושיות מאחורי הקלעים – ולאור תשע-עשרה המאות אשר חלפו מאז – מכירים בשלושה גורמים בלבד אשר נודעה להם השפעה מכרעת להכנה המוקדמת של הזירה לשם התפשטותה המהירה של הנצרות ברחבי אירופה, ואלו הם:

1. בחירתו של שמעון פטרוס כשליח ושימורו ככזה.
2. השיחה בירושלים עם סטפן, אשר מותו הוביל לרכישת לבו של שאול התרסי.
3. הכנתם המקדימה של שלושים תושבי רומא הללו, אשר לאחר מכן שימשו כמנהיגי הדת החדשה ברומא וברחבי האימפריה.

במהלך כלל התנסויותיהם, מעולם לא הבין סטפן, או איש כלשהו מבין השלושים הנבחרים, כי הם שוחחו פעם עם האדם אשר שמו הפך למושג תורתם הדתית. עבודתו של ישוע למען השלושים-ושניים הייתה אישית לחלוטין. בעת שעמל עבור היחידים הללו, הוא מעולם לא פגש יותר משלושה מהם בו-זמנית, לעתים רחוקות הוא פגש בו-זמנית שניים מהם, ורוב הזמן לימד הוא אותם ביחידות. והוא יכול היה לעשות את מלאכת האימון הדתית הכבירה הזו משום שהגברים והנשים הללו לא היו כבולים למסורת; הם לא נפלו קורבן לתפישה קבועה מראש באשר לכל ההתפתחויות הדתיות העתידיות.

בשנים שהגיעו מעט לאחר מכן, פעמים רבות שמעו פטרוס, פאולוס והמורים הנוצרים האחרים על אודות הסופר מדמשק אשר קדם להם, ואשר באופן כה ברור (אף כי הם שיערו שלא במתכוון) סלל את הדרך להגעתם עם הבשורה החדשה. ואף כי פאולוס מעולם לא ניחש את זהותו של סופר זה מדמשק, הוא כן הגיע למסקנה, מעט לפני מותו, כי "תופר האוהלים מאנטיוכיה" היה גם "הסופר מדמשק". הוא עשה כן בשל הדמיון בתיאור האישי של השניים. בהזדמנות אחת, בשעה שהטיף ברומא, שמע שמעון פטרוס תיאור של הסופר מדמשק, וניחש שיחיד זה עשוי היה להיות ישוע. אך מהר מאוד הוא זנח את הרעיון, מפני שידע היטב (כך הוא חשב) שהמאסטר מעולם לא היה ברומא.

1. ערכי אמת

היה זה אנגמון, מנהיגם של הסטואיים, אשר עמו שוחח ישוע במשך לילה שלם בשלב מוקדם במהלך שהותו ברומא. מאוחר יותר, הפך אדם זה להיות חבר מצוין של פאולוס והתברר כאחד התומכים החזקים ביותר של הכנסייה הנוצרית ברומא. מהות הדברים אשר לימד ישוע את אנגמון, במונחים מודרניים, היא:

יש לבקש את אמת המידה לערכי האמת בעולם הרוחני וברמות האלוהיות של המציאות הנצחית. בן התמותה המרקיע חייב להכיר בכל אמות המידה הנמוכות והחומריות כברות-חלוף, כחלקיות וכנחותות. המדען, ככזה, הינו מוגבל לגילוי הקשרים שבין העובדות החומריות. מן הבחינה הטכנית, אין לו זכות לקבוע שהוא מטריאליסט או אידאליסט, שכן אז הוא בוחר לנטוש את גישתו של המדען האמיתי, וזאת משום שכל קביעה מעין זו ביחס לגישה, וכל הקביעות האלה גם יחד, מהוות את מהותה ממש של הפילוסופיה.

ההתקדמות הבלתי-מוגבלת של תרבות חומרנית גרידא עלולה להוות בסופו של דבר איום לציוויליזציה, אלא אם כן יגדלו גם התבונה המוסרית וההישג הרוחני של האנושות באותו שיעור. מדע חומרני עד תום כולל בקרבו את זרע החורבן של כלל המאמץ המדעי, וזאת משום שגישה

מסמך 132

זאת ממש מברשת על התמוטטותה לבסוף של ציוויליזציה אשר זנחה את ההכרה בערכיה המוסריים ונטשה את יעד ההישג הרוחני.

המדען החומרני והאידיאליסט הקיצוני לעולם עתידים להימצא במבוי סתום. אין דבר זה נכון באשר לאותם מדענים ואידאליסטים אשר ניחנים באמת מידה משותפת של ערכי מוסר גבוהים ושל רמות מבחן רוחניות גבוהות. בכל דור ודור, חייבים המדענים ואנשי הדת להכיר בכך שהם עומדים למבחן אל מול צרכי האנושות. הם חייבים לזנוח את כל המלחמות ביניהם ולשאוף באומץ להצדיק את המשך קיומם באמצעות התמסרות מועצמת לשירות הקדמה האנושית. אם בדור מסוים מה שמכונה מדע, או דת, הינו דבר כוזב, כי אז עליהם לטהר את פעילויותיהם או לחלוף מן העולם עם הופעתם של מדע חומרני או דת רוחנית מסדר אמיתי וראוי יותר.

2. טוב ורע

מקדוס היה מוכר כמנהיג הצניקנים ברומא, והוא הפך לחבר מאד טוב של הסופר מדמשק. יום אחר יום הוא שוחח עם ישוע, ולילה אחר לילה הוא הקשיב להוראתו הנשגבת. בין אחד הדיונים החשובים ביותר אשר קיים ישוע עם מקדוס היה הדיון אשר נועד לענות על שאלתו של הצניקן הכן הזה באשר לטוב ורע. מהות הדברים אשר אמר ישוע, במונחים של המאה העשרים, הינה כדלקמן:

אחי שלי, טוב ורע הן אך מילים אשר מסמלות את רמות ההבנה היחסיות של בני האדם את היקום הניתן לצפייה. אם אתה עצלן מבחינה אתית ואדיש מבחינה חברתית, תוכל לבחור במנהגים החברתיים המקובלים כיום כאמת מידה לטוב. אם אתה בטלן מבחינה רוחנית ואינך מתקדם מוסרית, תוכל לבחור את מנהגי הדת ואת מסורותיהם של אנשי תקופתך כאמות מידה לטוב. ואולם, הנשמה אשר שורדת את הזמן ומגיחה אל-עבר הנצח חייבת לבחור בחירה חיה ואישית בין טוב לרע, ולעשות כן על-פי ערכי האמת של אמות המידה הרוחניות, אשר נקבעות בידי הרוח האלוהית ששלח האב שבשמיים על-מנת שתשכון בלב האדם. הרוח השוכנת הינה אמת המידה להישרדותה של האישיות.

הטוב, כמו האמת, לעולם הינו יחסי ולעולם ניצב אל מול הרשע. האופן שבו אנו תופשים את איכויות הטוב והאמת הוא המאפשר לנשמותיהם המתפתחות של בני האדם לבחור את אותן בחירות אישיות, אשר הינן הכרחיות להישרדות הנצחית.

האדם העיוור רוחנית אשר דבק באופן לוגי בציווי המדע, במנהגי החברה ובדוגמה הדתית, מצוי בסכנה חמורה, זו של הקרבת חירותו המוסרית ושל אובדן החופש הרוחני שלו. נשמה שכזו עתידה להפוך לתוכי אינטלקטואלי, לאוטומט חברתי, ולהשתעבד לסמכות הדתית.

הטוב לעולם צומח לעבר רמות חדשות של חירות הולכת וגדלה של מימוש-עצמי והישג רוחני אישי – גילוי של המכוון השוכן וההזדהות עמו. התנסות הינה טובה כאשר היא מעצימה את ההערכה שלנו את היופי, מגדילה את הרצון המוסרי, מעמיקה את ההבנה שלנו באמת, מרחיבה את היכולת לאהוב ולשרת את אחינו, מרוממת את האידיאלים הרוחניים ומאחדת את המניעים האנושיים העליונים של הזמן עם תכניות הנצח של המכוון השוכן; וכל אלו מובילים לכמיהה הולכת וגדלה לעשות את רצונו של האב, ולפיכך מעודדים את התשוקה האלוהית למצוא את האל ולהידמות לו יותר.

ככל שתקיעו בסולם התפתחותכם כיצורים ביקום, תבחינו יותר ויותר בטוב ופחות ופחות ברוע, וזאת בהתאמה מושלמת ליכולתכם להתנסות בטוב ולהבחין באמת. הנשמה האנושית תאבד לחלוטין את היכולת לשגות ולהתנסות ברשע אך ורק כאשר היא תגיע לרמות הרוח הסופיות.

מסמך 132

הטוב הינו חי, יחסי ומתקדם כל העת; לעד הוא הינו התנסות אישית; ולעולם הוא מתואם עם היכולת להבחין באמת וביופי. ניתן למצוא את הטוב בהכרה בערכי האמת החיוביים של הרמה הרוחנית, ולפיכך, הוא חייב לעמוד בהתנסות האנושית במנוגד למשלים השלילי – לצללי הרוע הפוטנציאלי.

עד אשר תגיעו לרמות של פרדיס, יהא הטוב דבר-מה אשר אתם מבקשים יותר מאשר דבר-מה אשר רכשתם זה מכבר, יותר בבחינת יעד מאשר התנסות בהישג. ואולם, אפילו כאשר תצמאו ותרעבו לצדק, אתם תחוו סיפוק הולך וגדל בהישג החלקי של הטוב. נוכחותם של הטוב ושל הרע בעולם היא כשלעצמה הוכחה ניצחת לקיומו ולמציאותו של הרצון האנושי, של האישיות, אשר כך מזהה את הערכים הללו ואף מסוגלת לבחור ביניהם.

עד למועד שבו ישיג את פרדיס, תגדל כל-כך יכולתו של בן התמותה המרקיע להזדהות כעצמי עם ערכי רוח אמיתיים, עד שהתוצאה הינה הישג של החזקה מושלמת של אור החיים. אישיות רוח שכוון, אשר הפכה למושלמת, הופכת להיות כה שלמה, כה אלוהית, וכה מאוחדת רוחנית עם האיכויות החיוביות והנעלות של הטוב, היופי והאמת, עד כי לא נותרת אפשרות שרוח צדקת שכוון תטיל צל שלילי של רוע פוטנציאלי כאשר היא תיחשף לאוריות החוקרת של האור האלוהי של שליטיה האינסופיים של פרדיס. בכל אישיות הרוח האלה, הטוב איננו עוד חלקי, מנוגד ויחסי; הוא הפך זה מכבר לשלם באופן אלוהי ורוחני; והוא מתקרב לטוהר ולמושלמות של העליון.

האפשרות לרוע הינה הכרחית לשם בחירה מוסרית, אך מציאותו של הרוע איננה הכרחית. צל הוא מציאותי אך ורק באופן יחסי. רוע בפועל איננו הכרחי בהתנסות אישית. במרחבי ההתקדמות המוסרית של רמות ההתפתחות הרוחנית הנמוכות, הרוע הפוטנציאלי הינו טוב באותה מידה כגירוי להחלטה. הרוע הופך למציאות בהתנסות האישית אך ורק כאשר דעת מוסרית בוחרת בו.

3. אמת ואמונה

נבון היה יהודי יווני והיה הבכיר שבין מנהיגיה של כת המסתורין הראשית ברומא, הכת המיתראית. ואף כי כוהן גדול זה של כת מיתראס נועד עם הסופר מדמשק פעמים רבות, הדיון אשר השפיע עליו ביותר היה דיון שהתקיים ערב אחד על אודות אמת ואמונה. נבון חשב להמיר את ישוע ואפילו הציע לו שיחזור לפלשתינה כמורה מיתראי. והוא לא העלה על דעתו שישוע הכין אותו לכך שיהפוך הוא לאחד מן המאמינים הראשונים אשר ימיר את דתו ויבחר בבשורת הממלכה. בניסוח מחודש במונחים מודרניים, המהות של מה שלימד ישוע הינה כדלקמן:

לא ניתן להגדיר את האמת במילים, אלא רק באמצעות החיים. אמת לעולם תהא יותר מידע. הידע נוגע לדברים שאנו מתבוננים בהם, אך האמת מתעלה מעל לרמות החומריות הטהורות האלה בכך שהיא חוברת לחוכמה וכוללת גם דברים אשר לא ניתן לאמוד, כגון ההתנסות האנושית ואפילו מציאויות חיות ורוחניות. מקורו של הידע במדע; מקור החוכמה בפילוסופיה האמיתית; מקור האמת בהתנסות הדתית של החיים הרוחניים. הידע עוסק בעובדות; החוכמה, במערכות יחסים; ואילו האמת, בערכי מציאות.

האדם נוטה לגבש את המדע, לנסח את הפילוסופיה ולהפוך את האמת לדוגמה; זאת פשוט משום שמבחינה מנטאלית הוא מתעצל להתאים את עצמו למאבקי החיים המתמשכים בעודו פוחד עד מאוד מן הבלתי-ידוע. האדם הטבעי אינו ממחר ליזום שינויים בהרגלי מחשבתו ובשיטות החיים שלו.

הנשמה האנושית מתענגת על אמת ההתגלות, האמת אשר מתגלה באופן אישי; זו נוצרת במשותף על-ידי הדעת החומרית והרוח השוכנת. הישרדות הנצח של נשמה מבחינה באמת ושחרת יופי זו,

מובטחת הודות לאותם רעב וצמא לטוב, אשר מובילים את אותו בן-תמותה לפתח תכלית הממוקדת במטרה אחת – לעשות את רצון האב, למצוא את האל ולהידמות לו. אף פעם לא תתגלע סתירה בין ידע אמיתי לבין האמת. ייתכן שתתגלע סתירה בין ידע לבין אמונות אנושיות, אמונות אשר דעות קדומות צובעות אותן, הפחד מעוות אותן ושולטת בהן האימה מפני גילוי עובדות חומריות חדשות או מפני קידמה רוחנית.

אך לעולם לא יוכל אדם לרכוש אמת מבלי שיפגין אמונה. והדבר נכון משום שמחשבותיו של אדם, חוכמתו, האתיקה שלו, והאידיאלים שלו אף פעם לא יתרוממו מעל לאמונתו, לתקוותו הנעלה. וכל אמונת האמת הזו מתבססת על התבוננות פנימית עמוקה, על ביקורת עצמית כנה ועל תודעה מוסרית בלתי-מתפשרת. האמונה הינה מקור ההשראה של הדמיון היצירתי אשר הפך רוחני.

האמונה משחררת לפעילות על-אנושית את הניצוץ האלוהי, את הגרעין האלמותי אשר חי בתוככי דעתו של האדם ומהווה את פוטנציאל ההישרדות הנצחית. צמחים ובני-אדם שורדים בזמן באמצעות הטכניקה שבה הם מעבירים מדור אחד למשנהו עותקים זהים של עצמם. נשמת האדם (האישיות) שורדת את המוות של בן התמותה הודות להזדהות עם ניצוץ אלוהיות שוכן זה, אשר הינו אלמותי, ואשר פועל על-מנת להנציח את האישיות האנושית ברמות קיום מתקדמות ההופכות גבוהות יותר ביקום. הזרע החבוי בנשמה האנושית הינו רוח אלמותית. הדור השני לנשמה הינו הראשון בסדרה של מופעי אישיות רוחנית של קיומים רוחניים הולכים ומתקדמים, אשר מסתיימים רק כאשר ישות אלוהית זו מגיעה אל מקור קיומה, אל המקור האישי של כלל הקיום – האל, האב האוניברסאלי.

חיי האדם נמשכים – שורדים – משום שנודע להם תפקיד ביקום, משימת מציאת האל. נשמת האדם המונעת-באמונה איננה יכולה לעצור עד אשר היא תשיג את תכלית היעוד הזו; וכאשר היא תשיג את התכלית האלוהית הזו, אף פעם לא יהיה לה סוף, משום שהיא הפכה להיות כמו האל – נצחית.

אבולוציה רוחנית הינה התנסות בבחירה רצונית – בשיעור הולך וגדל – בטוב, ויחד עמה, חלה, באותו שיעור, ירידה באפשרות להתרחשות רוע. עת מושגת בחירה סופית בטוב ומושלמת היכולת להעריך את האמת, באות לכדי קיום מושלמות של יופי של וקדושה, אשר צדקתן תימנע לנצח את האפשרות להופעתו אפילו של מושג של רוע פוטנציאלי. נשמה יודעת-אל שכזו איננה מטילה כל צלילית של רוע-מטיל-ספק, כאשר היא פועלת ברמה רוחנית גבוהה כל-כך של טוב אלוהי.

נוכחותה של רוח פרדיס בדעת האדם מהווה את הבטחת ההתגלות, ואת התחייבות האמונה באשר לקיום נצחי של התקדמות אלוהית, לכל נשמה המבקשת להשיג זהות עם רסיס רוח אלמותי שוכן זה, רסיס של האב האוניברסאלי.

ההתקדמות ביקום מאופיינת ברמה הולכת וגדלה של חירות אישית, זאת מכיוון שהיא קשורה להישג מדורג של רמות גבוהות יותר ויותר של הבנה-עצמית אשר ממנה נובעת שליטה-עצמית מרצון. הישג השליטה-עצמית הרוחנית המושלמת שקול לחופש שלם ביקום ולחירות אישית מלאה. האמונה מעודדת ומקיימת את נשמת האדם בתוככי הבלבול שבו הוא שרוי בתחילה באשר למקומו ביקום כה עצום, ואילו התפילה הופכת למאחדת הגדולה של מגוון שאיפות הדמיון היצירתי ודחפי האמונה של אותה נשמה המנסה לזהות את עצמה עם האידיאלים הרוחניים של הנוכחות האלוהית השוכנת הקשורה אליה.

נבון התרשם עד מאוד מן המילים האלה, כמו שהתרשם גם מכל אחת משיחותיו עם ישוע. אמיתות אלה המשיכו לבעור בלבבו, והוא הגיש סיוע כביר למטיפי בשורת ישוע אשר הגיעו מאוחר יותר.

4. סעד אישי

בעת שהותו ברומא, ישוע לא הקדיש את כל עתות הפנאי שלו למשימה זו, משימת הכנת גברים ונשים לשמש בעתיד כשליחיה של הממלכה אשר עתידה לבוא. הוא הקדיש זמן רב להתוודע מקרוב לכלל הגזעים והמעמדות אשר חיו בעיר הזו, הגדולה והקוסמופוליטית ביותר בעולם. בכל אחד מן הקשרים האנושיים הרבים הללו, הייתה לישיוע מטרה כפולה: הוא ביקש ללמוד את תגובותיהם של בני האדם לחיים אשר חיו בגוף בשר ודם, והוא ביקש גם לומר או לעשות דבר-מה אשר יעשיר את החיים הללו ויהפוך אותם לראויים יותר. ההוראה הדתית אשר הורה במהלך השבועות הללו לא הייתה שונה מזו שאפיינה את תקופת חייו המאוחרת יותר, שבה לימד את השנים-עשר והטיף בפני ההמונים.

עיקר המסר שלו תמיד היה זה: עובדת אהבתו של האב השמימי והאמת על אודות חסדו, זאת לצד החדשות הטובות באשר לכך שהאדם הינו בן-של-אמונה של אותו אל של האהבה. הטכניקה שבה השתמש ישוע לשם יצירת קשר עם בני שיחו הייתה למשוך אותם לשוחח עמו באמצעות שאלת שאלות. על-פי-רוב, המפגש היה מתחיל בשאלות שלו ומסתיים בשאלות שלהם. הוא לימד היטב, הן באמצעות שאלת שאלות והן באמצעות מענה עליהן. ככלל, אלו שהוא לימד הכי הרבה היו אלו אשר להם אמר הכי מעט. אלו אשר הפיקו את התועלת הרבה ביותר מסעדו האישי הזה היו בני התמותה אשר נשאו על שכמם משא כבד מדי, עמוסי החרדות והמדוכאים, אשר חוו הקלה גדולה לאחר שפרקו מעל נשמותיהם את המשא הכבד באוזני מאזין אוהד ומבין זה, והוא היה כל זה ועוד יותר מכך. וכאשר בני האדם הללו, אשר לא הצליחו להתאים את עצמם, סיפרו לישיוע את צרותיהם, הוא תמיד הצליח להציע הצעות תכליתיות על-מנת לעזור להם באופן מידי לתקן את הקשיים האמיתיים אשר הם חוו. אך בנוסף לכך, הוא לא נמנע מלומר להם מילים של נחמה כאן ועכשיו. ותמיד הוא נהג לספר לבני התמותה הללו, המצויים בקשיים, על אודות אהבת האל, ומצא דרכים שונות ומגוונות ליידע אותם כי הם הינם ילדיו של אב אוהב זה אשר בשמיים.

ובאופן הזה, במהלך שהותו ברומא, יצר ישוע קשר אישי של חיבה ושל רוממות עם יותר מחמש-מאות בני אדם של העולם. וכך הוא למד על אודות הגזעים השונים של המין האנושי, בדרך שמעולם הוא לא יכול היה ללמוד בירושלים ואפילו לא באלכסנדריה. הוא תמיד החשיב את ששת החודשים הללו כאחת התקופות העשירות ביותר ביחס לכל תקופה דומה אחרת בימי חייו הארציים, אחת התקופות שבהן הוא למד הכי הרבה.

וכפי שניתן היה לצפות, אדם כה מגוון ונמרץ לא יוכל לפעול כך, במשך ששה חודשים בכרך העירוני המרכזי של העולם, מבלי לקבל מספר גדול של הצעות, של בקשות למתן שירותים עסקיים, או – כפי שאירע לעיתים תכופות יותר – של בקשות לשרת בפרויקט לימוד כזה או אחר, ברפורמה חברתית או בתנועה דתית. בסך הכול הוצעו לו יותר מתריסר הצעות מעין אלה, ובאמצעות מילים אשר נבחרו בקפידה, או מעשים מסבירי-פנים, הוא ניצל כל אחת מן ההצעות האלה כהזדמנות להעניק מחשבה מרוממת רוח כלשהי. ישוע אהב מאוד לעשות דברים – ואפילו דברים פעוטים – למען כל מיני סוגים של אנשים.

הוא שוחח עם סנטור רומי על אודות פוליטיקה ומדינאות, והמגע האחד הזה עם ישוע הותיר במחוקק רושם כה עז עד שהוא הקדיש – לשווא – את שארית חייו בניסיון לשכנע את עמיתיו לשנות את המדיניות השלטת ולדבוק ברעיון שבמקום שהממשלה תזין את העם ותתמוך בו, העם הוא שיתמוך בממשלה. ישוע בילה ערב אחד עם אדון עשיר אשר החזיק בעבדים רבים ושוחח עמו על כך שהאדם הינו בן האל; למחרת היום אדם זה, קלאודיוס, שילח לחופשי מאה-ושבעה-עשר עבדים. הוא ביקר רופא יווני וסעד עמו בארוחת הערב, ולו הוא אמר שלחולים שלו יש, בנוסף לגוף, גם דעת ונשמה, וכך גרם לרופא המוכשר לנסות ולסעוד את אחיו באופן מתקדם יותר. הוא שוחח עם אנשים מסוגים שונים ומכל המעמדות. המקום היחידי ברומא שבו הוא נמנע מלבקר

היה המרחצאות הציבוריים. הוא סירב להתלוות אל חבריו למרחצאות בשל המופקרות המינית אשר נהגה שם.

בעת שישוע צעד עם חייל רומי לאורך נהר הטיבר, הוא אמר לו כך: "היה אמיץ לבב, כמו גם איש מעש. העז לפעול בצדק והיה גדול מספיק להראות חסד. הכרח את הטבע הנמוך שלך לציית לטבע הגבוה שלך, ממש כפי שאתה מציית לממונים עליך. הערץ את הטוב ורומם את אמת. בחר ביפה על-פני המכוער. אהוב את אחיך ובקש את האל בכל לבבך, משום שהאל הינו אביך אשר במרומים."

לנאם בפורום הוא אמר כך: "הרהיטות שלך נעימה, הלוגיקה שלך ראויה להערצה, הקול שלך ערב לאוזן, אך מה שלימדת רחוק מן האמת. אילו אך יכולת ליהנות מן הסיפוק של ידיעת האל כאביך הרוחני, סיפוק אשר היה מעורר בך השראה, כי אז היית יכול לנצל את כישורי הנאום שלך בכדי לשחרר את אחיך מכבלי החשיכה ומשעבוד הבורות." היה זה אותו מרקוס אשר שמע את פטרוס נואם ברומא והפך לממשיכו. וכאשר הם צלבו את שמעון פטרוס, זה היה האדם אשר המרה את מצוות רודפיו הרומאים והמשיך להטיף בעוז לבשורה החדשה.

כאשר פגש אדם עני אשר הואשם על לא עוול בכפו, התלווה אליו ישוע למשפט, ולאחר שקיבל אישור מיוחד לייצגו, נשא נאום נפלא, אשר במהלכו אמר: "הצדק הוא מה שהופך אומה לגדולה, וככל שהאומה גדולה יותר, כן ייטב לה לוודא שאפילו הצנוע שבאזרחיה לא יסבול מחוסר צדק. אוי לה לאומה שרק אלו אשר הפרוטה מצויה בכיסם ושנודעת להם השפעה זכאים למשפט צדק בבתי המשפט! חובתו הקדושה של השופט הינה לזכות את הזכאי, ובאותה מידה להעניש את האשם. המשך קיומה של אומה תלוי בחוסר משוא הפנים בבתי המשפט שלה, בהוגנות וביושרה שלהם. הממשל האזרחי מתבסס על צדק, ממש כפי שדת האמת מתבססת על רחמים." השופט פתח את התיק מחדש, ולאחר שעיין בראיות שחרר את האסיר. ומכל פעילויותיו של ישוע בימים הללו של סעד אישי, זו הייתה הקרובה מכולם להופעה פומבית.

5. עצה לאיש עשיר

אדם עשיר מסוים, אזרח רומא סטואי, התעניין עד מאוד בתורתו של ישוע, אשר אליה התוודע דרך אנגמון. לאחר שנפגשו פגישות אינטימיות רבות, שאל אזרח אמיד זה את ישוע מה היה עושה בעושר, אילו היה עשיר. וכך ענה ישוע: "הייתי מעניק עושר חומרי להעשרתם של חיי החומר, ממש כפי שהייתי סועד בידע, בחוכמה ובשירות רוחני למען העצמת החיים האינטלקטואליים, רוממות חיי החברה וקידום חיי הרוח. הייתי מנהל את העושר החומרי בחוכמה ומשמש כנאמן יעיל המופקד על משאביו של דור מסוים לתועלת ולרוממות הדור הבא והדורות הבאים אחריו."

אך האדם העשיר לא הסתפק בתשובתו זו של ישוע. הוא העז ושאל שוב: "אך מה אתה חושב שראוי שאדם במעמדי יעשה עם עושרו? האם ראוי שאשמור אותו, או שמא שאחלקו?" וכאשר הבחין ישוע בכך שהוא באמת רצה לדעת יותר מן האמת על אודות נאמנותו לאל וחובתו כלפי האדם, הוא המשיך וענה כך: "ידידי הטוב, רואה אני שאתה מבקש בכנות את החוכמה ורודף את האמת בכנות ובאהבה; ולפיכך, אסכים להציג בפניך את דעתי על אופן פתרון הבעיות שלך הנוגעות לאחריות לעושר. וכך אנהג משום שביקשת את עצתי, ובעת שאתן אותה אינני מתייחס לעושרו של כל אדם אמיד אחר; אני מציע לך ורק לך עצה זו, לשימושך אישי. אם באמת תבקש להתייחס אל עושרך כאל נאמן, אם באמת תבקש לנהל בחוכמה וביעילות את העושר אשר צברת, כי אז אציע לך לערוך את הניתוח הבא ביחס למקורו של העושר: שאל את עצמך, ונסה כמיטב יכולתך למצוא את התשובה הכנה, מאין הגיע העושר הזה? ועל-מנת לסייע לך ללמוד את מקורו של עושרך הגדול, הייתי מציע לך לזכור את עשר השיטות הבאות לרכישת עושר חומרי:

מסמך 132

1. עושר שהתקבל בירושה – עושר אשר התקבל מן ההורים ומקודמיהם האחרים.
2. עושר שהתגלה – עושר אשר הופק ממשאבים בלתי-מנוצלים של אימא אדמה.
3. עושר של סחר – עושר אשר הופק כרווח הוגן כתוצאה מסחר חליפין של סחורות חומריות.
4. עושר בלתי-הוגן – עושר אשר הופק כתוצאה מניצול בלתי-הוגן של הזולת, או משעבודו.
5. עושר בצורת ריבית – הכנסה אשר מופקת מפוטנציאל ההכנסה ההוגן והצודק של הון מושקע.
6. עושר של גאונות – עושר אשר מצטבר כתוצאה מן הגמול בעד שימוש ביכולות היצירה וההמצאה של הדעת האנושית.
7. עושר מקרי – עושר אשר נובע כתוצאה מנדיבותו של הזולת, או כתוצאה מנסיבות החיים.
8. עושר גנוב – עושר אשר הובטח באמצעות חוסר-הוגנות, מרמה, גניבה או תרמית.
9. כספי נאמנות – עושר שאדם אחר הפקיד בידך לשם שימוש מסוים, כעת או בעתיד.
10. עושר בצורת רווח – עושר אשר צברת במישרין הודות לעבודתך האישית, התמורה הראויה וההוגנת לעמל היום של הגוף ושל הדעת.

”ובכן ידידי, אם תבקש לנהל בנאמנות ובצדק את עושרך הגדול, אל מול האל ובשירות האדם, עליך לחלק את עושרך לעשר המחלקות האלה, ואז לנהל כל אחת מהן בהתאם לפירוש חכם של חוקי הצדק, השוויון, ההוגנות והיעילות; ודע לך כי האל שבשמיים לא יאשים אותך אם מעת לעת עולה ספק, ואם תטעה אז לטובת עשיית חסד רחום ובלתי-אנוכי עם מצוקתם של הקורבנות הסובלים של הנסיבות המצערות של החיים האנושיים. כאשר עולה ספק אמיתי ביחס לשוויון ולצדק שבמצבים חומריים, הנח להחלטותיך לנטות לטובת הנצרכים, בקש את טובתם של אלו הסובלים מן הקושי אשר הינו מנת חלקם שלא מן ההכרח.”

לאחר ששוחחו בנושאים הללו במשך מספר שעות, ובתגובה לבקשתו של האדם העשיר לקבל הנחייה נוספת, מפורטת עוד יותר, הרחיב ישוע את עצתו, וזוהי מהות דבריו: ”ואף כי אני מציע לך הצעות נוספות באשר לאופן שבו תוכל להתייחס לעושר, אני מתרה בך לקבל את עצתי כפי שהיא ניתנת אך ורק עבורך, ולהדרכתך האישית. אני דובר בשם עצמי ואליך בלבד, כחבר המבקש את עצתי. אני משביע אותך שלא להפוך לרודן ולומר לעשירים אחרים כיצד עליהם לנהל את עושרם. אם כן, הייתי מציע כך:

1. כאדם המופקד על עושר אשר עבר בירושה, עליך לבחון את מקורותיו. מוטלת עליך החובה המוסרית לייצג את הדור הקודם ולהעביר בהוגנות את העושר אשר הושג באופן חוקי לדורות הבאים, תוך ניכוי תמורה הוגנת לתועלת הדור הנוכחי. אך אינך חייב להמשיך ולהנציח את חוסר היושר, או את חוסר הצדק, אשר נהגו אבותיך תוך כדי צבירת עושרם, אם כך אכן נהגו. תוכל לבחור לנצל בהתאם לצו מצפונך ועל-פי השקפותיך בנוגע לצדק, לנדיבות ולפיצוי, כל חלק מן ההון אשר ירשת ושהתברר כי מקורו הינו בתרמית או בחוסר-יושר. בשארית העושר הלגיטימי אשר ירשת תוכל להשתמש באופן צודק ולהעבירו בבטחה, כנאמן של דור אחד המשרת דור אחר. עליך לנהוג בחוכמה ולהפעיל שיקול-דעת ראוי בעת שאתה מחליט כיצד להוריש את הונך ליורשיך.

2. כל מי שנהנה מעושר אשר מקורו בתגלית ראוי לו לזכור כי אדם יחיד חי על-פני האדמה תקופה קצרה בלבד, ולפיכך ראוי שידאג לחלוק את התגליות האלה באופנים מועילים עם כמה שיותר מבין רעיו בני האדם. ואף כי לא ראוי למנוע מן המגלה גמול על מאמציו לביצוע התגלית, לא ראוי כי זה יתיימר לנכס לעצמו, מתוך אנוכיות, את כל היתרונות והברכות אשר ניתן להפיק מגילוי משאבי הטבע.

3. כל אימת שבני האדם יבחרו לנהל את עסקי העולם באמצעות מסחר וסחר חליפין, הם זכאים לרווח הוגן ולגיטימי. כל סוחר זכאי לקבל שכר עבור שירותיו; הסוחר זכאי למשכורתו. הסחר ההוגן והיחס הראוי שבו נוהג אדם ברעיו בעולם העסקים המאורגן יוצר סוגים שונים ורבים של רווחי הון, וראוי לשפוט את כל מקורות העושר האלה על-פי העקרונות הגבוהים ביותר של הצדק, היושר וההוגנות. הסוחר ההגון לא צריך להסס לקחת לעצמו את אותו רווח אשר היה מעניק בשמחה לסוחר עמית בעסקה דומה. עושר שכזה איננו זהה למה שאדם מרוויח באופן אישי כאשר העסקאות מתבצעות בקנה מידה גדול, אך יחד עם זאת, עושר מעין זה אשר נצבר ביושר מעניק לבעליו זכות משמעותית באשר לאופן שבו הוא יחולק לאחר מכן.

4. שום בן תמותה יודע-אל אשר מבקש לעשות את הרצון האלוהי לא יוכל לרדת לשפל המדרגה ולדכא בהקשר של עושר. שום אדם אציל לא ישאף לצבור הון ולרכוש לעצמו עושר ועוצמה תוך כדי שעבודם של אחריו, או ניצול לא הגון שלהם. העושר מהווה קללה מוסרית ואות קלון רוחני כאשר הוא נצבר בזעזע אפם של המדוכאים. נדרש להשיב כל עושר מסוג זה לידי אלו אשר נשדדו, או לילדיהם ולילדי ילדיהם. ציוויליזציה מתמשכת לא תוכל להיבנות על שוד משכורות העובדים.

5. עושר אשר נרכש בהוגנות זכאי לצבור ריבית. כל עוד האדם מלווה ולווה, ניתן לגבות ריבית הוגנת, ובתנאי שההון אשר הולווה הושג באופן לגיטימי. בטרם תדרוש עליו ריבית, עליך לנקות את ההון שלך. אל תהפוך לקטנוני ונאחז, אל תרד לשפל של הלוואה בריבית קצוצה. לעולם אל תרשה לעצמך להיות אנוכי במידה כזו שתנצל את כספך ואת עוצמתך על-מנת לרכוש יתרון לא הוגן ביחס לאחריך הנאבקים בקשיים. אל תתפתה לקחת ריבית קצוצה מאחריך המצוי בקשיים כלכליים.

6. אם הצלחת להתעשר כתוצאה מפרץ של גאונות, אם העושר שלך נצבר כגמול על המצאה ויצירה, אל תנכס לעצמך חלק בלתי-הגון מתוך הגמול הזה. הגאון חייב חוב כלשהו הן לאבותיו והן לצאצאיו; והוא חב חוב דומה לגזע, לאומה ולנסיבות שבהן גילה או המציא את המצאותיו; אף ראוי לו שיזכור כי הוא פעל והמציא את המצאותיו כאדם, בינות לאנשים. באותה מידה יהא זה בלתי-צודק לנשל את הגאון מכל ההון אשר יצר. אף-פעם לא יתאפשר לאדם לבסס חוקים ותקנות אשר יהיו ישימים במידה זהה לכל המקרים הללו של חלוקה צודקת של עושר. ראשית, עליך להכיר באדם כאחריך, ואם תבקש בכנות לעשות לו את מה שתמצא שיעשו לך, או אז ינחו אותך העקרונות הנפוצים של הצדק, היושר וההוגנות בכל מקרה שבו תידרש ליישב ללא משוא פנים כל סוגיה שהיא הנוגעת לגמול כלכלי ולצדק חברתי.

7. למעט דמי הניהול ההוגנים, הלגיטימיים, שום אדם לא יוכל לטעון לבעלות אישית על עושר אשר הזמן או המקרה זימנו לידי. במידה מסוימת, ראוי להתייחס לעושר אשר נצבר במקרה כמעין קבלת תפקיד של נאמנות על עושר שיש לחלקו לתועלת הקבוצה הכלכלית או החברתית שאליה משתייך האדם. ראוי שקולם של אלו אשר רכשו עושר שכזה ייתן את הטון בקביעת החלוקה החכמה והיעילה של משאבים אלו, אשר אותם לא הרוויחו. בעתיד, לא תמיד יתייחס האדם המתורבת לכל מה שהוא שולט בו כאל קניינו האישי והפרטי.

8. אם חלק כלשהו מהונך נצבר ביוזעין במרמה; אם אפילו קמצוץ מהונך נצבר בצורה לא ישרה, או בדרכים בלתי-הוגנות; אם עושר נצבר כתוצאה מעסקאות לא הוגנות עם הזולת, מהר והשב

מסמך 132

את כל הרווחים הללו, אשר קיבלת שלא ביושר, לבעליהם החוקיים. כפר על כל אלה וכך תטהר את הונך מכל העושר אשר נצבר שלא ביושר.

9. אדם השומר בנאמנות עושר עבור הזולת נושא באחריות קדושה ורצינית. אל תסכן חובת נאמנות זו ואל תפגע בה. קח לעצמך אך ורק את מה שכל אדם הגון היה מרשה לקחת.

10. אם עבדת באופן הגון וישר – כי אז החלק של הונך, אשר מייצג את הכנסותיך בגין מאמציך המנטאליים והפיזיים, הוא באמת שלך. איש לא יוכל לומר לך דבר על זכותך להחזיק בהון הזה ולהשתמש בו כראות עיניך, ובלבד שאינך מנצל זכות זו באופן הפוגע בזולתך.

כאשר סיים ישוע להשיא את עצתו, קם הרומאי העשיר הזה מכורסתו, ובעת שנפרד לשלום, בטרם יצא אל הלילה, הבטיח כך: "ידידי הטוב, אני רואה שאתה אדם בעל חוכמה גדולה ורוב טוב. החל ממחר אתחיל לנהל את כל עושרי בהתאם לעצתך."

6. סעד חברתי

כאן ברומא אירע גם אותו מקרה נוגע ללב שבו בילה בורא של יקום במשך שעות אחדות בהחזרתו של ילד אשר אבד לאמו החרדה. הילד הקטן הזה התרחק מביתו וישוע מצא אותו בוכה מתוך מצוקה. הוא וגניד היו בדרכם אל הספריות, אך הם הקדישו את עצמם להחזרתו של הילד אל ביתו. גניד מעולם לא שכח את הערתו של ישוע: "אתה יודע, גניד, מרבית בני האדם הם כמו הילד הזה אשר הלך לאיבוד. הם מבליים חלק גדול מזמנם בבכי מתוך פחד ובסבל מרוב צער, כאשר לאמיתו של דבר הם ממש קרובים לביטחון ולמקום מבטחים, ממש כשם שהילד נמצא לא הרחק מביתו. וכל אלו אשר יודעים את דרך האמת ונהנים מן הביטחון של ידיעת האל ראוי שיתייחסו למשימת הנחיית אחיהם, במאמצייהם למצוא סיפוק בחיים, כאל זכות ולא כחובה. האם לא נהנינו עד מאוד מן הסעד הזה של החזרת הילד לאמו? כך גם נהנים אלו אשר מובילים אנשים אל האל מן הסיפוק העילאי של השירות האנושי." ולמן אותו יום ואילך, ולמשך כל שארית חייו הטבעיים בגוף, פקח גניד את עיניו וחיפש ילדים אבודים אשר אותם יוכל להשיב אל ביתם.

והייתה אותה אלמנה אשר לה חמישה ילדים ואשר בעלה מת בתאונה. ישוע סיפר לגניד על כך שאיבד את אביו שלו בתאונה, והם חזרו שוב ושוב לנחם את האלמנה ואת ילדיה, זאת בעוד שגניד מבקש מאביו כסף לשם רכישת מזון ובגדים. והם המשיכו במאמצייהם אלו עד אשר מצאו משרה עבור הבן הבכור, וכך התאפשר לו לסייע לכלכלת המשפחה.

באותו לילה, בעת שהאזין לחוויותיהם, אמר גונוד לישוע בחיור: "אני מבקש לייעד את בני להיות מלומד או איש עסקים, ואילו אתה מתחיל כעת לעשות ממנו פילוסוף או נדבן." וישוע חייך וענה: "אולי נייעד אותו לכל הארבעה הללו גם יחד; ואז הוא יוכל ליהנות בחייו מסיפוק מרובע, כאשר אונזו תהא כרויה להכיר את המנגינה האנושית בארבעה מצלולים במקום באחד." ואז אמר גונוד: "אני רואה שאתה באמת פילוסוף. ראוי שתכתוב ספר למען הדורות הבאים." וישוע ענה: "לא ספר – משימתי שלי הינה לחיות חיים בדור הזה למען הדורות כולם. אני –" אך הוא הפסיק כאן את דבריו, ורק אמר לגניד, "בני, הגיע הזמן ללכת לישון."

7. נסיעות מסביב לרומא

ישוע, גונוד וגניד ערכו חמישה טיולים שבמהלכם הם יצאו מרומא אל נקודות עניין באזורים הסובבים. בביקורם באגמים הצפוניים של איטליה, שוחח ישוע עם גניד שיחה ארוכה בנוגע לחוסר היכולת ללמד אדם על אודות האל, אם אותו אדם איננו משתוקק לדעת את האל. במהלך הטיול באגמים הם פגשו במקרה אדם פגאני פשוט מחשבה, וגניד הופתע מכך שישוע לא נהג כהרגלו

ומשך את אותו אדם לשיחה אשר הייתה מובילה, מטבע הדברים, לדיון בנושאים רוחניים. כאשר גניד שאל את מורהו מדוע הוא כלל לא התעניין באדם הפגאני הזה, ענה לו ישוע:

"גניד, האדם הזה לא היה רעב לאמת. הוא לא היה בלתי-מסופק מעצמו. הוא לא היה מוכן לבקש עזרה, ועיני דעתו לא היו פקוחות לקבל אור עבור נשמתו. אדם זה לא היה בשל לקציר הגאולה; נדרש לו זמן נוסף לשם התמודדות עם מבחני וקשיי החיים, אשר יכינו אותו לקבלת החוכמה וללימוד הגבוה יותר. לחלופין, לו היה יכול לחיות עמנו, ייתכן שהיינו יכולים להראות לו את אבינו אשר בשמיים דרך חיינו אנו, וכך ייתכן שחיינו כבניו האל היו מושכים אותו במידה כזו שהיה נאלץ לשאול על אודות אבינו. אינך יכול לגלות את האל לאלו אשר אינם מבקשים אותו; לא תוכל להוביל אל מנעמי הגאולה נשמות אשר אינן חפצות בה. לפני שאדם אחר יוכל להוביל אותו אל עבר האב שבשמיים, האדם חייב לרעוב לאמת כתוצאה מהתנסויותיו בחיים, או שהוא חייב לרצות לדעת את האל כתוצאה ממגע עם חיי אלו אשר מכירים את האב האלוהי. אם נדע את האל, כי אז העיסוק האמיתי שלנו בארץ הינו לחיות כך שנוכל לאפשר לאב לגלות את עצמו בחיינו, וכך יראו את האב כלל האנשים המבקשים את האל ויבקשו את עזרתנו כדי ללמוד עוד על אודות אותו אל אשר מגלה את עצמו כך בחיינו אנו."

היה זה במהלך הביקור בשווייץ, גבוה בהרים, שישוע שוחח במשך יום שלם עם האב ועם הבן על אודות הבודהיזם. פעמים רבות שאל גניד את ישוע שאלות ישירות על אודות הבודהה, אך תמיד הוא קיבל תשובות פחות או יותר מתחמקות. וכעת, בנוכחות בנו, שאל האב את ישוע שאלה ישירה על אודות הבודהה, והוא קיבל תשובה ישירה. אמר גונוד: "הייתי מבקש לדעת מה דעתך על הבודהה." וכה ענה ישוע:

"הבודהה שלכם היה הרבה יותר טוב מן הבודהיזם. בודהה היה אדם גדול, ואפילו נביא עבור עמו, אך הוא היה נביא יתום; כוונתי בכך היא שמוקדם בדרך הוא איבד את הקשר אל האב הרוחני, אל האב שבשמיים. ההתנסות שלו הייתה טראגית. הוא ניסה לחיות וללמד כשליח של האל, אך בלעדי האל. בודהה ניווט את ספינת הגאולה שלו ממש עד לנמל המבטחים, ממש עד לשער המקלט של גאולת האדם, אך שם, בשל מפות שגויות, כשל הניווט והאגנייה עלתה על שרטון. ושם היא מצויה במשך דורות רבים, תקועה ללא ניע וכמעט ללא תקווה. ושם נותרו רבים מבני עמך במשך כל השנים האלה. הם חיים במרחק קריאה ממי המנוחות הבטוחים, אך הם מסרבים להיכנס פנימה מכיוון שאיתרע מזלה של ספינתו האצילה של הבודהה הטוב לעלות על שרטון ממש מחוץ לנמל. והבודהיסטים לעולם לא ייכנסו אל הנמל הזה, אלא אם כן ינטשו את ספינת הפילוסופיה של נביאם וידבקו ברוחו הנאצלת. אילו שמרו בני עמכם אמונים לרוחו האמיתית של הבודהה, כי אז הייתם נכנסים זה מכבר אל המקלט של שלוות הרוח, מנוחת הנשמה והבטחת הגאולה."

"אתה מבין, גונוד, הבודהה ידע ברוחו את האל, אך לא הצליח לגלות אותו בבהירות בדעתו; היהודים גילו את האל בדעתם, אך במידה רבה כשלו להכירו ברוחם. כיום, הבודהיסטים מסתובבים אנה ואנה עם פילוסופיה ללא אל, בעוד שבני עמי שלי משעובדים באדיקות ליראת האל ללא פילוסופיה חיים וחירות גואלת. לכם יש פילוסופיה ללא אל; ליהודים יש אל, אך כמעט ללא פילוסופיה החיים ביחס אליו. מכיוון שהבודהה כשל לראות את האל כרוח וכאב, הוא לא הצליח לספק בתורתו את האנרגיה המוסרית ואת כוח ההנעה הרוחני אשר דת חייבת לכלול, אם היא עתידה לשנות גזע ולרומם אומה."

או אז הכריז גניד: "מורי שלי, הבה ניצור, אתה ואני, דת חדשה, דת שתהא טובה דיה עבור הודו וגדולה מספיק עבור רומא, ואולי אף נצליח למכור אותה ליהודים בתמורה ליהוה." וכך ענה ישוע: "גניד, דתות לא יוצרים. דתות האדם צומחות במשך תקופות זמן ממושכות, בעוד שהתגלויות האל

מסמך 132

מבזיקות על-פני האדמה בחיי אותם בני-אדם אשר מגלים את האל לאחיהם." ואולם, הם לא ירדו לפשר מילות הנבואה האלה.

באותו לילה, לאחר שהם פרשו לשנתם, נדדה שנתו של גניד. הוא שוחח עם אביו במשך זמן רב ולבסוף אמר, "אתה יודע, אבא, לפעמים אני חושב שישוע הוא נביא." ואביו רק מלמל מתוך שינה, "בני, יש אחרים –"

והחל מן היום זה ולמשך שארית חייו הטבעיים, המשיך גניד לפתח דת משלו. דעתו הושפעה עד מאוד מרוחב הדעת של ישוע, וכן מן ההוגנות ומן הסובלנות שלו. בכל שיחותיהם על אודות פילוסופיה ודת, מעולם לא חווה צעיר זה הרגשה של תרעומת או אנטגוניזם כלשהו.

ובאיזה מחזה צפו התבוניות השמימיות, מחזה שבו הנער ההודי מציע לבורא של יקום ליצור דת חדשה! ואף-על-פי שהאיש הצעיר לא ידע זאת, הם אכן יצרו דת חדשה ונצחית, ממש שם – את נתיב הגאולה החדש הזה, את התגלותו של האל לאדם באמצעות ישוע ובו. ואת אשר הנער ביקש לעשות יותר מכל הוא אכן עשה, שלא במודע. וכך היה, וכך הווה, וכך תמיד. מה שמבקש הדמיון האנושי המואר וההוגה – זה אשר למד את הרוח ומובל על-ידה – לעשות בלב שלם ובאופן בלתי-אנוכי, ומה שיבקש לעשות ולהיות, נוצר בזאת, במידה ובשיעור התואמים את דרגת המסירות האנושית למלא באופן אלוהי את רצון האב. כאשר האדם נכנס לשותפות עם האל, דברים כבירים עשויים לקרות, והם אכן קורים.